

A költségvetési rendeletrre vonatkozó jogszabályi összefoglaló

2024-ben az előterjesztés és a rendeletervezet is szerkezetében azonos az elmúlt évben elkészített előterjesztéssel és költségvetési rendelettel.

A teljesség igénye nélkül soroljuk fel a költségvetés készítésére és a költségvetési rendeletrre vonatkozó jogszabályi követelményeket.

Az Mötv. 13. § (1) bekezdése sorolja fel a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat.

Az Mötv. 23. §-a tartalmazza a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok feladatait. Az (5) bekezdés szerint:

„(5) A kerületi önkormányzat feladata különösen:

1. helyi közutak, közterek és parkok kezelése, fejlesztése és üzemeltetése;
2. tulajdonában álló közterületek használatára vonatkozó szabályok és díjak megállapítása;
3. a parkolás-üzemeltetés;
4. általános közterület-felügyeleti hatáskör a kerület közigazgatási határán belül, ide nem értve a (4) bekezdés I. pontjában meghatározott területet;
5. helyi településrendezés, településfejlesztés;
6. helyi településrendezési szabályok megalkotása (fővárosi településrendezési terv alapján);
7. turizmussal kapcsolatos feladatok ellátása;
8. ipari és kereskedelmi tevékenységgel kapcsolatos szabályozási jogkörök;
9. * törvényben meghatározott kivételekkel az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;
10. óvodai ellátás;
11. * gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
- 11a. * szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
12. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
13. a helyi közművelődési tevékenység támogatása, a kulturális örökség helyi védelme;
14. saját tulajdonú lakás- és helyiséggazdálkodás;
15. helyi adóval kapcsolatos feladatok;
16. a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
17. kerületi sport és szabadidősport támogatása, ifjúsági ügyek;
18. közreműködés a helyi közbiztonság biztosításában;
19. nemzetiségi ügyek.”

Az Mötv. 10. § (1) bekezdése kimondja, hogy „A helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket.”

„(2) A helyi önkormányzat – a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges.

(3) A helyi önkormányzat – törvényben meghatározott esetekben – az állammal kötött megállapodás alapján elláthat állami feladatokat. A megállapodásban rendelkezni kell a feladatellátás finanszírozásáról. A megállapodás közigazgatási szerződésnek minősül.”

Kötelező feladatot látnak el a következő intézmények:

1. Budapest XVI. kerületi Polgármesteri Hivatal
2. XVI. kerület Kertvárosi Egészségügyi Szolgálat (Szakrendelő)
3. Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Gazdasági, Működtető - Ellátó Szervezet (GAMESZ)
4. Óvodák (hét intézmény)
5. Corvin Művelődési Ház
6. XVI. kerületi Kertvárosi Egyesített Bölcsőde
7. Területi Szociális Szolgálat
8. Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ
9. Kerületgazda Szolgáltató Szervezet (Kerületgazda)

Önként vállalt feladatot ellátó intézmények a Rákosmenti Mezei Őrszolgálat és a Kertvárosi Helytörténeti és Emlékezet Központ.

Önként vállalt feladatokat is ellát a Területi Szociális Szolgálat (*Jelzőrendszeres Házi Segítségnyújtás, Nyugdíjasok Segítő Szolgálat, Kattints Nagy, Idősek Világnapja, Senior torna - Thai chi*) és a Kertvárosi Egyesített Bölcsőde (*nyújtott nyitva tartás, otthoni gyermekgondozás, időszakos gyermekfelügyelet, babamuzsika, játékos gyermektorna, sóterápia, fejlődésvizsgálat és tanácsadás, egyéni és kis csoportos komplex fejlesztés*). Az uniós és egyéb pályázatok is – az útépitések kivételével – az önként vállalt kategóriába tartoznak. Jelenleg az Önkormányzat egy európai uniós támogatással megvalósuló programban vesz részt (Horizon pályázat), egy elbírálása folyamatban van ('HUSK 2302 Interreg Magyarország-Szlovákia program' című pályázat), egy pályázati anyag pedig még benyújtás előtt, összeállítás alatt van (TOP+4.1.1. Egészséges utcák pályázat).

Az Önkormányzat dologi, működési kiadásai túlnyomórészt a kötelező feladatok kategóriába tartoznak. Az ellátottak pénzbeli juttatásai (szociális juttatások) – attól függően, hogy azt törvény vagy helyi rendelet írja elő – egyrészt kötelező, másrészt önként vállalt feladatok. A felújítások és beruházások zömében önként vállalt tevékenységek. A támogatások megbontásánál hasonlóan jártunk el, mint a szociális juttatásoknál. Az önként vállalt feladatok és az államigazgatási feladatok tételesen a költségvetési rendelettervezet „általános indokolás” részében kerülnek felsorolásra.

Az Mötv. 111. § kimondja, hogy *„(1) A helyi önkormányzat költségvetése az államháztartás része. Az önkormányzati alrendszer költségvetése a központi költségvetéstől elkülönül, ahhoz központi költségvetési támogatásokkal kapcsolódik.*

(2) A helyi önkormányzat gazdálkodásának alapja az éves költségvetése. Ebből finanszírozza és látja el törvényben meghatározott kötelező, valamint a kötelező feladatai ellátását nem veszélyeztető önként vállalt feladatait.

(3) A (2) bekezdés szerinti feladatok ellátásának forrásait és kiadásait a helyi önkormányzat egységes költségvetési rendelete elkülönítetten tartalmazza.

(4) A költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető.”

A költségvetési rendelettervezet megfelel az Mötv. 111. §-ában előírtaknak.

A költségvetési rendelettervezettel kapcsolatban az Áht., valamint az Ávr. számos kötelező előírást fogalmaz meg, melyek vonatkoznak az eljárási rendet meghatározó előírásokra (egyeztetések, határidők) és a költségvetési rendelettervezet tartalmát meghatározó követelményekre (rendelettervezet szöveges és számszaki része).

Az Áht. 23. § (2)-(3) bekezdése sorolja fel, hogy az önkormányzat költségvetésének mit kell tartalmaznia:

„23. § (2) A helyi önkormányzat költségvetése tartalmazza

a) a helyi önkormányzat költségvetési bevételi előirányzatait és költségvetési kiadási előirányzatait

aa) működési bevételek és működési kiadások, felhalmozási bevételek és felhalmozási kiadások, kiemelt előirányzatok, és

ab) kötelező feladatok, önként vállalt feladatok és államigazgatási feladatok szerinti bontásban,

b) a helyi önkormányzat által irányított költségvetési szervek költségvetési bevételi előirányzatait és költségvetési kiadási előirányzatait

ba) kiemelt előirányzatok,

bb) kötelező feladatok, önként vállalt feladatok és államigazgatási feladatok szerinti bontásban,

c) a költségvetési egyenleg összegét működési bevételek és működési kiadások egyenlege és a felhalmozási bevételek és a felhalmozási kiadások egyenlege szerinti bontásban,

d) a költségvetési hiány belső finanszírozására szolgáló, a 6. § (7) bekezdés a) pont ab) és ac) alpontja szerinti finanszírozási bevételi előirányzatokat,

„Aht. 6. § „(7) a) pont „ab) a szabad pénzeszközök betétként való elhelyezése és visszavonása,

ac) finanszírozási bevételként a költségvetési maradvány, vállalkozási maradvány,”

e) a d) ponton túli költségvetési hiány külső finanszírozására vagy a költségvetési többlet felhasználására szolgáló finanszírozási bevételi előirányzatokat és finanszírozási kiadási előirányzatokat,

f) a költségvetési év azon fejlesztési céljait, amelyek megvalósításához a Gst 8. § (2) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügylet megkötése válik vagy válhat szükségessé, az adósságot keletkeztető ügyletek várható együttes összegével együtt,

g) a Gst 8. § (2) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyletekből és az önkormányzati garanciákból és önkormányzati kezességekből fennálló kötelezettségeit az adósságot keletkeztető ügyletek futamidejének végéig, illetve a garancia, kezesség érvényesíthetőségéig, és a Gst 45. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján kiadott jogszabályban meghatározottak szerinti saját bevételeit, és

h) a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos hatásköröket, így különösen a Mötv. 68. § (4) bekezdése szerinti értékhatárt, a finanszírozási bevételekkel és a finanszírozási kiadásokkal kapcsolatos hatásköröket, valamint a 34. § (2) bekezdése szerinti esetleges felhatalmazást,

*i) * a helyi önkormányzat kizárólagos vagy többségi tulajdoni részesedésével működő, utolsó lezárt üzleti év szerint 30 milliárd forintot meghaladó mérleg főösszegű gazdasági társasággal – kötelező önkormányzati feladatellátásra – kötött közszolgáltatási szerződésből eredő, az érintett gazdasági társaság önkormányzat által nem vitatott, a költségvetés tervezésekor fennálló követelésének összegét,*

*(2a) * A helyi önkormányzat költségvetése tartalmazza a (2) bekezdésben foglaltakon túl*

a) a helyi önkormányzat kizárólagos vagy többségi tulajdoni részesedésével működő, utolsó lezárt üzleti év szerint 30 milliárd forintot meghaladó mérleg-főösszegű gazdasági társaság,

b) a helyi önkormányzat kizárólagos vagy többségi tulajdoni részesedésével működő, utolsó lezárt üzleti év szerint 30 milliárd forintot meghaladó mérleg-főösszegű gazdasági társaság által alapított gazdasági társaság

előző évi elfogadott beszámolóját, és amennyiben jogszabályi kötelezettség előírta, az ezekre vonatkozó könyvvizsgálói jelentést is.

(2b) * Ha a (2a) bekezdés szerinti beszámoló alapján a gazdasági társaság az előző évben veszteséges volt, és azt a mérlegben szereplő, a saját tőke részét képező eredménytartalék sem ellensúlyozta, az önkormányzat költségvetési rendeletéhez mellékelni kell az érintett gazdasági társaság tárgyévi üzleti tervét is, amelyben

a) veszteség nem tervezhető, vagy

b) amennyiben a gazdasági társaság üzleti tervében veszteséget tervez, akkor annak fedezetét az önkormányzat költségvetési rendeletében – a tulajdoni részarányának megfelelő mértékében – támogatásként meg kell tervezni a támogatást fedező, közgazdasági megalapozottságú önkormányzati többletbevétel, vagy intézkedés bemutatásával.

(2c) * A (2b) bekezdésben foglaltakat az önkormányzat költségvetési rendeletének módosítása során is alkalmazni kell.

(3) A költségvetési rendeletben elkülönítetten szerepel az évközi többletigények, valamint az elmaradt bevételek pótlására szolgáló általános tartalék és céltartalék.”

A 23. § (2) bekezdésében a *-gal jelölt szakaszokat beiktatta a helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásával összefüggő törvények módosításáról szóló 2023. évi CXIV. törvény (a továbbiakban: 2023. évi CXIV. törvény) 33. § (1) bekezdése, és 2023. december 24-től hatályosak, ugyanakkor az Önkormányzat Kft-ire nem vonatkoznak, mivel mérlegfőösszegük jóval alacsonyabb 30 milliárd Ft-nál.

Itt említhető meg, hogy a 2023. évi CXIV. törvénnyel módosított helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásáról szóló 1996. évi XXV. törvény is jelentősen módosult. A rendelkezés többek között meghatározza a 2024. évre vonatkozóan azt az összeget, amelyet meghaladóan a helyi önkormányzat saját maga ellen az adósságrendezési eljárást megindíthatja.

A 2023. évi CXIV. törvény módosította továbbá a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényt is. Kiemelendő ebből a változásból, hogy a 10/B. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) * A Kormány az (1)–(3) bekezdés szerinti hozzájárulást megtagadhatja, ha az ügylet nem kötelező önkormányzati feladat ellátásához szükséges kapacitás létrehozását eredményezi, vagy ha az önkormányzat a fejlesztési célt adósságot keletkeztető ügylet megkötése nélkül is képes megvalósítani, vagy ha az ügylet, illetve a fejlesztés nem felel meg a gazdaságos, hatékony és eredményes gazdálkodás alapelveinek, vagy ha a fejlesztés megvalósításának ütemezése pénzügyileg nem kellően előkészített, megalapozott, a fejlesztés révén létrehozandó kapacitás jövőbeli működtetése nem kellően alátámasztott és emiatt központi költségvetési többletkiadást vagy önkormányzati költségvetési többletkiadást generálhat.”

A 2023. évi CXIV. törvény módosította továbbá az Mötvt is, ahol a 35. § a következő (2a) és (2b) bekezdéssel egészül ki, de ez a rendelkezés csak 2024. július 1-jén lép hatályba:

(2a) * Ha a helyi önkormányzattal szemben adósságrendezési eljárás indul, az adósságrendezési eljárás alatt és az adósságrendezési eljárás jogerős befejezését követő két évig az önkormányzati képviselő, a bizottság tagja, a részönkormányzat elnöke, a társulási tanács elnöke és a tanácsnok nem jogosult tiszteletdíjra és természetbeni juttatásra és számára a költségtérítésen felül egyéb jogcímen sem lehet személyi juttatást megállapítani.

(2b)* A helyi önkormányzatokért felelős miniszter a helyi önkormányzatok adósságrendezési eljárásáról szóló 1996. évi XXV. törvényben meghatározott eljárás szerinti egyedi döntése alapján a (2a) bekezdésben foglaltak alól a tiszteletdíj tekintetében felmentést ad abban az esetben, ha megállapítható, hogy a kérelmező nem vett részt a helyi önkormányzat gazdálkodását kedvezőtlenül befolyásoló döntéshozatali eljárásban, vagy a döntéssel nem értett egyet, továbbá ha a tiszteletdíj kifizetése az önkormányzati feladatellátást nem veszélyezteti.

Mötv. 68. § „(4) A polgármester önkormányzati rendeletben meghatározott értékhatárig dönt a forrásfelhasználásról, döntéséről tájékoztatja a képviselő-testületet.”

„Áht. 34. (1) A helyi önkormányzat költségvetési rendeletében megjelenő bevételek és kiadások módosításáról, a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosításról a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivétellel a képviselő-testület dönt.”

„Áht. 34. § (2) A helyi önkormányzat költségvetési rendelete a polgármester számára lehetővé teheti a helyi önkormányzat bevételeinek és kiadásainak módosítását és a kiadási előirányzatok közötti átcsoportosítást.”

Az Ávr. 24. § (1) bekezdése tartalmazza, hogy a helyi önkormányzat költségvetési bevételi előirányzatai és költségvetési kiadási előirányzatai között mit kell megtervezni:

Ávr. 24. § (1) a) a helyi önkormányzat bevételeit – így különösen a helyi adó bevételeket, a helyi önkormányzatok, helyi nemzetiségi önkormányzatok általános működéséhez és ágazati feladataihoz kapcsolódó támogatásokat, a központi költségvetésből származó egyéb költségvetési támogatásokat –, elkülönítetten az európai uniós forrásból finanszírozott támogatással megvalósuló programok, projektek bevételeit,

b) a helyi önkormányzat költségvetési kiadásait, így különösen

ba) a helyi önkormányzat nevében végzett beruházások, felújítások kiadásait beruházásonként, felújításonként,

bb) a helyi önkormányzat által a lakosságnak juttatott támogatásokat, szociális, rászorultsági jellegű ellátásokat,

bc) az általános és céltartalékot, és

bd) elkülönítetten az európai uniós forrásból finanszírozott támogatással megvalósuló programok, projektek kiadásait, valamint a helyi önkormányzat ilyen projektekhez történő hozzájárulásait.

(2) A helyi önkormányzat által irányított költségvetési szervek közül az önkormányzati hivatal költségvetési bevételi előirányzatai és költségvetési kiadási előirányzatai között az önkormányzati hivatal nevében végzett tevékenységekkel kapcsolatos költségvetési bevételeket és költségvetési kiadásokat kell megtervezni.”

A 2024. évi költségvetési rendelettervezet és mellékletei előbbieken felsoroltakat tartalmazzák.

A rendelettervezet 36. melléklete tartalmazza mérlegszerűen az Önkormányzat európai uniós támogatással megvalósuló projektjeit.

Az Áht. 24. § (4) bekezdése kimondja, hogy *„a költségvetés előterjesztésekor a képviselő-testület részére tájékoztatásul a következő mérlegeket és kimutatásokat kell – szöveges indokolással együtt – bemutatni:*

a) a helyi önkormányzat költségvetési mérlegét közgazdasági tagolásban, előirányzat felhasználási tervét,

b) a többéves kihatással járó döntések számszerűsítését évenkénti bontásban és összesítve,

c) a közvetett támogatásokat – így különösen az adóelengedéseket, adókedvezményeket – tartalmazó kimutatást és

d) a 29/A. § szerinti tervszámoknak megfelelően a költségvetési évet követő három év tervezett bevételi előirányzatainak és kiadási előirányzatainak keretszámait főbb csoportokban, és a 29/A. § szerinti tervszámoktól történő esetleges eltérés indokait.”

Az Ávr. 28. § a) – e) pontjai szabályozzák, hogy a közvetett támogatásokat legalább milyen részletezettséggel kell bemutatni.

„a) az ellátottak térítési díjának, kártérítésének méltányossági alapon történő elengedésének összege,
b) a lakosság részére lakásépítéshez, lakásfelújításhoz nyújtott kölcsönök elengedésének összege,
c) a helyi adónál, gépjárműadónál biztosított kedvezmény, mentesség összege adónemenként,
d) a helyiségek, eszközök hasznosításából származó bevételből nyújtott kedvezmény, mentesség összege, és
e) az egyéb nyújtott kedvezmény vagy kölcsön elengedésének összege.”

Fenti kimutatások megtalálhatóak az előterjesztéshez mellékelt 1 – 5. számú tájékoztató táblákban, a szöveges indokolás az előterjesztés 6. mellékletében.

Az Áht. 24. § (2) bekezdése kimondja, hogy „A jegyző, főjegyző (a továbbiakban együtt: jegyző) a költségvetési rendelet-tervezetet a 29/A. § szerinti tervszámoknak megfelelően készíti elő. A tervszámoktól csak a külső gazdasági feltételeknek a tervszámok elfogadását követően bekövetkezett lényeges változása esetén térhet el, az eltérést és annak indokát a költségvetési rendelet-tervezet indokolásában ismertetni kell.”

„Áht. 29/A. § A helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat és a társulás évente, legkésőbb a költségvetési rendelet, határozat elfogadásáig határozatban állapítja meg
a) a Gst. 45. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján kiadott jogszabályban meghatározottak szerinti saját bevételeinek és
b) a Gst. 8. § (2) bekezdése szerinti adósságot keletkeztető ügyleteiből eredő fizetési kötelezettségeinek a költségvetési évet követő három évre várható összegét.”

Az Áht. 29/A. §-ban előírt kötelezettségünknek a „Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat adósságot keletkeztető ügyleteiből eredő fizetési kötelezettségeinek megállapítása” tárgyú előterjesztésben teszünk eleget. Az előterjesztésben megfogalmazott határozattól a költségvetési rendelettervezet nem tér el.

Az Áht. 24. § (3) bekezdés szerint „A jegyző által a (2) bekezdés szerint előkészített költségvetési rendelet-tervezetet a polgármester február 15-éig, ha a központi költségvetésről szóló törvényt az Országgyűlés a naptári év kezdetéig nem fogadta el, a központi költségvetésről szóló törvény hatálybalépését követő negyvenötödik napig nyújtja be a képviselő-testületnek.”

Az Ávr. 27. § (1) bekezdése szerint „A jegyző a költségvetési rendelettervezetet a költségvetési szervek vezetőivel egyezteteti, annak eredményét írásban rögzíti, majd a rendelettervezetet és az egyeztetés eredményét a polgármester a szervezeti és működési szabályzatban foglaltak szerint a képviselő-testület bizottságai elé terjeszti.”

Fenti jogszabálynak is eleget tettünk, az ezt igazoló dokumentum az előterjesztés 5. mellékletében található.

Az Áht. 102. § (3) bekezdése szerint „A bevételek és kiadások zárt rendszerű és megfelelő csoportosításban történő bemutatásához mérlegeket kell kialakítani és összeállítani, figyelemmel az osztályozási rendszerek szempontjaira és előírásaira. A mérlegek - az e törvényben meghatározott kivétellel - a költségvetés előterjesztésekor a vonatkozó év tervadatait, az előző év várható, és az azt megelőző év tényadatait, a zárszámadáskor a költségvetési év terv- és tény-, továbbá az előző év tényadatait tartalmazzák.”

Fenti kötelezettségünknek a rendelettervezethez készült 1. számú tájékoztató táblázatban teszünk eleget.

Az Ávr. 27. § (2) bekezdése szerint „A polgármester a képviselő-testület elé terjeszti a bizottságok által megtárgyalt rendelettervezetet, amelyhez csatolja legalább a pénzügyi bizottság írásos véleményét.”

Az Möt. 120. §-a (1) bekezdése szerint „(1) A pénzügyi bizottság a helyi önkormányzatnál és intézményeinél

a) véleményezi az éves költségvetési javaslatot és a végrehajtásáról szóló éves beszámoló tervezeteit;”

Az Ügyrendi Bizottság és a Közbeszerzési Bizottság kivételével valamennyi bizottság tárgyalja a költségvetési javaslatot, a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság 2024. február 20-án, az ott hozott döntésekről a Képviselő-testület tagjait tájékoztatjuk a képviselő-testületi ülés napján.

2023-ban az államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozók számára megszűnt az elemi költségvetés adatszolgáltatás készítésének kötelezettsége, így a jóváhagyott eredeti előirányzatok a 2024. évi I. negyedévi adatszolgáltatással kerülnek be a KGR-K11 adatszolgáltató modulba.